

Дәрбәнд

2025 Год Защитника Отечества

80-летие Победы в Великой Отечественной войне

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК.

12+

Тәсисчи: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА АКЕНТЛИЈИ

№12 (9851) 1920-чи илдән чыхыр 27 МАРТ 2025-чү ил, чүмә ахшамы.

Гижәти 7 рубл.

РЕСПУБЛИКА ХӘБЭРЛӘРИ

Мариуполда хатирә лөвһәсинин ачылышы олуб

Мариуполда һүчүм заманы шәһәри мұдафиә едән әскәрләрин хатирәсинә хатирә лөвһәсинин ачылышы олуб.

Кизларда һазырланмыш хатирә «Мариупол Павлов Еви» жахынлығында учалдылмышдыр, бурада кәшфијатчылар бир нечә күн даирәви мұдафиә кечмишләр. Хатирә лөвһәсиндә Гара Дәниз Донанмасынын 810-чу бригадасынын вә һүсуси тәјинатлыларын һәрбчиләринин адлары һәкк олунуб. Мәрасимдә Мариуполун азад едилмәсиндә иштирак едән гәһрәманларындын бири, «Рокот-12» чағырыш нишанлы Дағыстандан олан дәниз чавушу Ајгүм Ногајев иштирак едиб. О, дикер һәрбчиләрлә бирликдә Павлов Евнин мұдафиә едиб. Өз һөјәтыны рискә атараг, 7 дөјүш јолдашыны јанан техниканын ичәрисиндән хилас едиб.

Һазырда Ајгүм республика рәһбәри Серкеј Меликовун тәшәббүсү илә һөјәта кечирилән «Даг шүчаәти» кадр программында иштирак едир. Үмумиликдә ХҺӘ –ын 1300-ә јахын һәрбчиси вә ветераны иштирак едир. Биринчи каналын ефириндә Ајгүм Ногајев әмәлијјатын тәфәррүатларыны пәјлашыб. Мариуполдакы Павлов Еви 2022-чи илин мартында бирләшмиш бөлмә Украина Силаһлы Гүввәләринин арха һиссәсинә дәриндән ирәлиләјәрәк «Азовстал»-а јахынлашды. Русија һәрбчиләри Калмиус чајы үзәриндәки көрпүнүн везијјәтини гижәтләндирәк кечмиш јатагханада даирәви мұдафиәјә башлајырлар. Дөјүшләр заманы мәлум олур ки, Украинанын «Азов» милли алајынын гәраркаһы гоншу бинада јерләшир. Кәшфијатчылар мәлуматы команданлығы өтүрүрләр вә бир саат кечмәмиш милләтчиләрин гәраркаһы дағыдылыр. Русија һәрбчиләри дөрд күн әрзиндә дүшмәнин һүсумларыны дајандырдылар. Дөјүшләр заманы кәшфијатчылар дүшмәнин бир танкыны вә беш зирәһли техникасыны сырадан чыхарыблар. Бу шүчаәт Сталинградда Рекионал Истәһлакчылар Бирилинин бинасынын (Павлов Еви) мұдафиәси илә мұгајисә едилер.

Һәр шеј Гәләбә үчүн: Серкеј Меликовун кәстәриши илә ХҺӘ зонасына һуманитар јардым кәндәрилиб

Серкеј Меликовун кәстәриши илә Хүсуси һәрби Әмәлијјат зонасына бөјүк һәчмдә һуманитар јардым јола салыныб. Чох гыса бир мұддәттә ашағыда садалананлар алынараг һәрби гуллуғчулара тәһвил верилиб:

Квадрокоптерләр, АТВ-ләр, термал нишанкаһлар, радиостансијалар, мүһәндис мұһафизә васитәләри, бензин кенераторлары, харици аккумуляторлар, пејк аваданлығы дәстләри. «Бу, бизим үчүн бөјүк көмәкдир. Санки бир сәһрбаз кәлди вә тапшырылан дөјүш тапшырығыны јеринә јетирмәк үчүн һәр шеј етди», - дөјә һәрбчиләрдән бири гејд едиб. Кәндәрилән јүк Дағыстанын Русија Президенти јанындакы даими нүмајәндәлијинин фәал иштиракы вә «Бирлик» Фондунун дәстәји илә баш тутуб. Даһа әввәл Серкеј Меликов вургуламышды ки, һуманитар јардым бизим сәнкәрдә олан, бүтүн раһатлығлардан әл чөкәрәк Вәтәни мұдафиә едәнләрә севки, гајғы вә дәстәк кәстәрмәк борчумыздур. Хүсуси һәрби Әмәлијјат башлајандан бәри Дағыстан ора 25 мин тондан чох һуманитар јардым кәндәриб.

«Дағыстанлылар дөјүш мејданында чәсарәт вә мөтанәт кәстәрирләр, командирләр мәнә наилијјәтләри һағғында данышылыр, һәтта өлкә рәһбәрлији дә онларын шүчаәтләрини гејд едир. Биз бунун һәрбчиләр үчүн нә гәдәр чәтин олдугуну баша дүшүрүк, лакин әминәм ки, етибарлы арха чәһәјә инам онлара күч верир», - Серкеј Меликов шөрһ едиб.

Исрафил Исрафилов Дағыстан Рекионал Нәзарәт Мәркәзинә рәһбәр тәјин едилиб

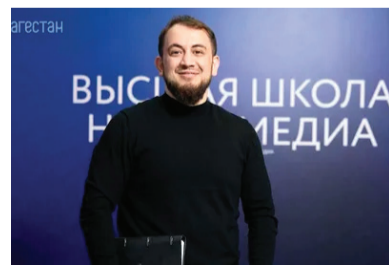
Исрафил Исрафилов 1994-чү ил август ајынын 5-дә Дәрбәнд рајонунун Берикәј кәндиндә анадан олуб. О, Дағыстан Дөвләт Университетинин журналистика факултәсинин, еләчә дә Јени Медиа Али Мәктәбинин мезундур.

Исрафил әмәк фәалијјәтинә ДДУ-нун мөтбуат хидмәтиндә мұхбир кими башлајыб. 2015-чи илдән «Наше национальное телевидение» телеканалында журналист вә телеапарычы ишләјиб, сонра исә хәбәрләр хидмәтинә рәһбәрлик едиб. 2017-чи илдән РИА Дағыстанда вә Дағыстан Республикасынын Рабитә Назирлији јанында Информасија вә Мәдәнијјәт Мәркәзиндә ишләјиб. 2018-чи илдән –Маһачгала 1 сајлы Шәһәр Клиники Хәстәханасынын баш һәкиминин ичтимаијјәтлә вә медиа илә әлағәләр

үзрә көмәкчиси олуб.

2020-чи илин нојабрындан 2021-чи илин октябрына гәдәр –Сосиал Медиа Маркетинги (СММ) үзрә «Новые люди» Партијясынын Чәнуби вә Шимали Гафгаз Федерал Даирәләринин координатору. 2024-чү илин февралында о, «Дагестанскаја правда» гәзетинин баш редакторунун мұавини тәјин едилиб.

О, пандемия заманы 2020-чи илдән 2022-чи илә кими ишләдији COVID хәстәханасынын «гырмызы зонасына» дахил олан илк русијалы журналистләрден бири олуб.

Хүсуси һәрби Әмәлијјатын ишығландырылмасында иштирак едиб, Сурија вә Гәзза золағынын сакинләри үчүн һуманитар јардымда иштирак едиб. Коронавирус баһары адланан о дөврдә хәстәхана үчүн Телеграм-да гајнар хәтт вә COVID сајты тәшкил етмишди.

Исрафил Исрафилов ичтимаи фәалијјәти илә дә таныныр. 2018-чи илдә о, «Феникс»

көнүллү тибб корпусуну ачды. О, Русија Федерасијасы Президентинин «Биз бирликдәјик» кампанијасында иштиракына көрә хатирә медалы, һәмчинин Дағыстан Республикасы рәһбәринин фәрди сааты вә Дағыстан Республикасы һөкүмәтинин фәхри диплому илә тәлтиф едилиб.

Рекионал Нәзарәт Мәркәзинин јени рәһбәрини командаја Дағыстан Республикасы Башчысы вә һөкүмәти Администрацијасы рәһбәринин мұавини Рашид Акавов вә АНО Диалог Рекионлары Шимали Гафгаз Федерал Даирәси илә иш шөбәсинин мүдирини Артјом Павленко тәғдим едибләр.

Сәһифәни һазырлады А.Мәммәдова

БУ НӨМРӘДӘ

Серкеј Меликов: «Хрјуг мө шәси јанғындан сонра бәр па едиләчәк»

сәһ.2

Үмуми тәһсил тәшкилатларына автомобилләр тәғдим едиб

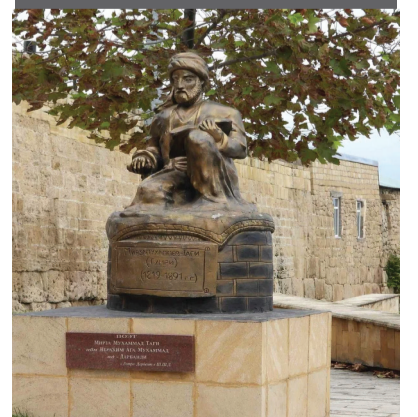
сәһ.3

«Дәрбәнд» гәзетинин редаксијасында кечирилән көрүшдә ана дилинин инкишафы мәсәләләри мұзакирә олунуб

сәһ. 6

Мирзә Мәһәммәд Тағы Гумри

сәһ.7

ФЭАЛЛАРЫН МҮРАЧИЭТИ

Серкеј Меликов: «Хрјуг мешәси жангындан сонра бәрпа едиләчәк»

Фөвгәладә һаллар комиссијасынын јығынчағында Дағыстанын башчысы Серкеј Меликов Хрјуг мешәсинин жангындан сонра бәрпа олачағыны билдириб.

Республика башчысынын мөтбуат-хидмәтинин вердији мөлүмәтә керә зәрәр чәкмиш мешәнин јашыл гатынын бәрпа олмасы бәрәсиндә төшәббүс Ахты районунун фәалларындан дахил олуб.

«Бу чәтин мәсәләдир, ләкин елми бирликләр чәлб едилмәклә ону һәлл етмәк вачибдир. һансы тәдбирләр керүлмәси вә јени биткиләрнин нә вахт әкилмәсини мүәјјән едәчәјик. Хрјуг мешәсинин јашыл өртүјүнү бәрпа олунмасы үсүлларыны тапачаг вә бу мәсәлә ишләниб һазырлана чагдыр. Резерв фондундан вә дикер мәнбәәләрдән вәсаит ајрачајыг» дејә рекион башчысы билдириб.

Серкеј Меликов һәмчинин дә Фөвгәладә һаллар назирлијинин, ДИН-нин вә Дағыстан мешә тәсәррүфаты әмәкдашларына јангынын сөндүрмәсиндә фәал иштиракына керә төшәккүрүнү билдириб. Јангынын сөндүрүлмәсиндә фәргләнән иштиракчыларын дәвләт вә идарә мұкафатлары илә гејд едилмәсинә тапшырыг вериб.

«Јерли сакинләрнин фәал мөвгеји сәјәсиндә нәтичә әлдә едилиб. Онларын сәјини гејд етмәк вачибдир. Инсанлар бмилмәлидирләр ки, биз онлар миннәтарыг»,-дејә республика башчысы гејд едиб.

ХҮСУСИ БУРАХЫЛЫШДА

Телеапарычы Андреј Малахов тәклиф едиб

«Россија-1» телеканалында «Малахов» програмында Дағыстандан олан Хүсуси һәрби Әмәлијат иштиракчысы лејтенант Мәһәммәд Гитинова һәср едилмиш хүсуси бура-хылыш кәстәрилиб.

Онун апарычысы Андреј Малахов забитә Русија Федерасијасынын Гәһрәманы адыны верилмәси вачиблијинин һаггында чидди мөвгә билдириб.

Хатырладаг ки, Мәһәммәд Гитинов һәрби әмәлијатларын кәдитшатында бөјүк икидлик кәстәрмиш, о шәхсән 100 јараланмыш дөјүшчүнү хилас етмиш, еләчәдә һүчүм әмәлијатларында вә кешфијат миссијаларында иштирак едиб. Белә эпизодларын бириндә о РФ һәрби бирлешмәләри формасыны кејән деверсантла әлбәјаха дөјүшә кириб ону зәрәрләшдирмишдир. Аз сонра мұһасирәјә дүшәрәк ағыр јараланмыш вә һәр ики ајағы

ампутасија едилиб. Буна бамајараг о реабилитасијадан сонра хидмәтә гајытмыш вә Хүсуси һәрби Әмәлијат кечирилән зонада өз вәзифәләрини јеринә јетирир.

Бурахылышын өзүндә Мәһәммәд Гитиновун хилас етдији дөјүшчүләрин тарихи нүмајиш етдирилиб, һансыки онлар забитә гәһрәманына вә өз вәзифәсинә садиглијинә керә төшәккүрүнү билдириб. Верилиш кәдишатында Андреј Малахов гејд етди ки, бу чүр икидликләр јүксәк дәвләт мұкафатына лајигдир вә о өлкәнин рәһбәрлијинә Мәһәммәд Гитиновун һүнәрини «Русија Гәһрәманы» ады илә гејд едилмәсинә мұрачиәт едиб.

ХЕЈРИЈӘЧИЛИК БИЗИМ ГАНЫМЫЗДАДЫР

Маһачгалада еһтијачы олан аилләләр, ХҺӘ иштиракчыларынын аилләләри вә јетим ушаглар үчүн хејријә ифтары кечирилиб

ДР Халг Мәчлиси јанында VII кәнчләр парламентинин тәркиби республиканын мәркәзиндә еһтијачы олан аилләләр, Хүсуси һәрби Әмәлијат иштиракчылары вә јетим ушаглар үчүн хејријә ифтары тәшкил етдији бәрәдә рекион парламентинин мөтбуат-хидмәти мөлүмәт вериб.

Тәдбирин төнтәнәли һиссәсиндә ДР Мүфтилији јанында маариф шөбәсинин рәһбәри хафис, Шамил Мәһәммәдовун ифасында Гуран охумасы сәсләндирилмишдир.

Бураја топлашанларә тәбрик сөзү илә кәнчләр парламентинин сәдри Хочбар Баркајев, ДР Халг Мәчлисинин депутаты Солтан Ибраһимов, еләчәдә гонаглар-Үмумрусија дәвләт әдлијә университетинин Шималы Гафгаз Институтунун директору вә «Инсан» фондунун рәһбәри Мурад Мәһәммәдов чыхыш едиб.

О, Рамадан ајында еһтијачы оланларын дәстәкләнмәсинин вачиблијини гејд едиб вә төшәббүсә керә тәшкилатчыларә төшәккүрүнү билдириб. Ифтар сәмими вә достлуг шәраитиндә кечиб. Сонра гонаглар үчүн дини әсаслары үзрә виқторина вә галибләрә

мұкафатларын тәгдим олунмасы тәшкил олунуб. Ахшама јекүн вуран Хочбар Баркајев гонагларын һамысына тә-

шәккүрүнү билдириб вә чәмијәтдә бирлијин вә гаршылыгы кәмәк кәстәрилмәсинин вачиблијини гејд едиб: Гој бу чүр сәмими ишләр биздә дини иманы мөһкәмләндирәрәк гаршылыгы һөрмәти вә јахынлары һаггында гајыны мөһкәмләтсин.

ГАЛИБЛӘР ИФТАРДА

Заур Аскендеров јунан-рома күләшиндә чемпионатларын галиб вә мұкафатчылары илә көрүшүб

Дағыстан Республикасынын Халг Мәчлисинин сәдри Заур Аскендеров јунан-рома күләши үзрә Русија, Авропа вә Дүнја чемпионатларынын галибләри вә мұкафатчылары илә көрүшүб.

Тәдбир ифтар тәшкил олунан ат-идман клубунда кечирилиб. Тәдбирдә ДР Халг Мәчлиси сәдринин мұавини Камил Давдијев, мөдәнијәт, кәнчләрлә иш, идман вә туризм үзрә Комитәнин сәдри Марат Пајзулајев, бөдөн тәрбијәси вә идман јүзрә назир Сажид Сажидов вә ДР Халг Мәчлисинин депутатлары иштирак едиб.

Тәдбири Камил Давдијев ачыб.

назир Сажид Сажидова јунан-рома күләши үзрә Федерасијанын рәһбәри Мурат Пајзулајевә вә мөшгичиләр тәркибинә Дағыстанда јунан-рома күләшини инкишафы үзрә әвәсиз хидмәтләринә керә миннәтдарлығыны билдириб.

«Мән мөшгичиләримизи-республикамызда идманын инкишафына бөјүк хидмәтләр кәстәрәнләрә, сизин һәр бир ишинизә төшәккүрмү билдир-

бүтүн республика онларын на-лијәтләри илә фәхр едир.

Сажид Сажидов вә Мурад Пајзулајев Халг Мәчлисинин сәдринә онун республикада идманын инкишафында төһфәсинә, идманчыларын дәстәкләнмәсинә вә Дағыстанын инкишафына кәмәк кәстәрдијинә керә төшәккүрүнү билдириб.

«Сиз һәмишә идманын јанындасыныз, идманчылары дәстәкләјирсиниз вә бу дәстәк бизим үчүн чоһ вачибдир. Биз исе өз нөвбәмиздә сизи вә халгымызы севиңдирмәк үчүн гәләбәләримизи артырачағыг» дејә Сажид Сажидов гејд едиб.

Заур Аскендеров чыхышын-да бураја топлашанлары мұгәд-дәс Рамадан ајы мұнасибәтилә тәбрик едәрәк биркә ифтарларын дини бирлик үчүн вачиблијини гејд едиб.

Парламентин спикери ДР бөдөн тәрбијәси вә итдман үзрә

мәк истәјирәм. Она керә ки, бу адамлар хүсуси миннәтдарлығы лајигдирләр» дејә Заур Аскендеров әләвә едиб.

О һәмчинин дә көркәмли налијәтләр әлдә едән чемпионатларын галиб вә мұкафатчыларыны тәбрик едиб, чүнки

Чемпионатларын галиб вә мұкафатчыларына пул мұкафаты верилди. Идманчылар исе парламент спикеринә Федерасијанын сувенирләрини мұкафат вердиләр.

Сәһифәни һазырлады А.Мәдәтова

Абдулмуслим Абдулмуслимов: «Дағыстанын инвестиция портфели 2024-чи илдә 60 лајиһә дахил едиб»

Дағыстан һөкүмәтинин сәдри Абдулмуслим Абдулмуслимов ДР Халг Мәчлиси депутатлары гаршысында һесабахла чыхыш едәрәк 2024-чи илдә кичик вә орта саһибкарлығын дэстәкләнмәси үзрә апарылан ишдән данышыб. «Кичик вә орта саһибкарлығын дэстәкләнмәси үзрә иш апарылыр. «Даглизингфонд» инкишаф институту ишини фәал һәјата кечирир. Фонд кичик вә орта саһибкарлығы субъектләринин кредитләшмәсинә көмәк кәстәрир. һакимийәт органларынын вә Дағыстан Республикасынын саһибкарлығы бирликләринин јахшы гурулмуш иши сајәсиндә Русијанын игтисади инкишаф назирлијинин кечирдији нәтичәләринә көрә Дағыстан Республикасы 2024-чи илдә лидерләр сырасына дахил олмуш вә үчүнчү јери тутмушдур.

Чари илдә гаршыда дуран вәзифә «Бир пәнчәрә» принципини үзрә инвестиция лајиһәләринин мушајәт едилмәси механизмләринин сәмәрәлијини артырмаг, федерал инкишаф институтлары илә гаршылыгы фәалијәт үзрә иши

фәаллашдырмагдыр», -дејә о гејд едиб.

Дағыстан Республикасынын инвестиция портфели 2024-чи илдә үмуми дәјәри 483 милјард рубул олан вә 25 миндән артыг иш јерләри јарадан игтисадијатын мүхтә-

лиф саһәләриндә 60 лајиһәнин дахил едиб.

Дағыстанын баш назир Абдулмуслим Абдулмуслимовун билдирдији кими 2024-чи илдә мигјаслы инвестиция лајиһәләрин реаллашдырыл-

масына сатыш кечирилмәдән 8 торпаг саһәси верилмишдир. Торпагларын мәнимсәнилмәсинин сәмәрәлији вә инвесторларын өһдәликләринин јеринә јетирлмәси хүсуси нәзарәтдәдир.

«Сычрајыш» лајиһәләринин реаллашдырылмасына хүсуси диггәт јетирилмиш, онларын сајы һазырда алтыга чатдырылмыш вә үмуми дәјәри 600 милјард рубул вә 32 мин јени иш јерләри јарадылмышдыр.

Русијанын игтисади инкишаф назирлијинин гијмәтләндирилмәсинә көрә 2023 вә 2024-чи илләрин јекүнларына көрә Дағыстан Республикасы Шималы Гафгаз Федерал Дирәси субъектләри арасында «Сычрајыш» лајиһәләринин реаллашдырылмасы сәвијәсинә көрә вә башлыча кәстәричиләрә вә нәзарәт нөгтәләринин 100 фаиз ичрасына көрә биринчи јери тутур.

h. АСЛАНОВ

РЕСПУБЛИКА ХӘБӘРЛӘР

Абдулмуслим Абдулмуслимовун фәалијәти һаггында

Назирлик вә идарә рәһбәрләри республиканын баш назир Абдулмуслим Абдулмуслимовун Дағыстан һөкүмәтинин 2024-чү ил үзрә фәалијәти һаггында Халг Мәчлисинә тәгдим етдији һесабаты шәрһ едиб.

Сечимимиздә рәһбәрләрин шәрһләриндән әсас чыхарышлар:

Дағыстан Республикасы Баш Назиринин Торпаг вә Әмлак Мүнәсибәтләри үзрә муавини Заур Еминов: «Әмлак Назирлијинин командасы мүдрик рәһбәрлијинә,кәләчәји көрмәк вә чәтин гәрарлардан гөрхмамаг бачарыгына көрә Абдулмуслим Мухудиновичә миннәтдарлығыны билдирир. Биз бир мәгсәдә-Дағыстанын инкишафына вә онун сакинләринин рифаһына хидмәт едәрәк ирәлиләмәјә давам едәчәјик!»

Игтисадијат вә Эрази Инкишафы Назирини һачы Султанов: «Бир регионун социал-игтисади инкишафы бир чох амилләрлә мүәјјән едилер. Дағыстан игтисадијаты сон бир нечә илдә давамлы инкишаф нүмајиш етдириб вә өтән ил дә истисна олмајыб».

Тәһсил вә Елм Назирини Јәһја Бучајев: «Инди әсас мәсәлә тәһсил системинин һазырки инкишаф темпини ашагы салмагдадыр. Биркә сәјләрлә һәлә чох ишләр көрүлмәлидир. «Биз тәдричән республиканын тәһсил системини кәјфијәтчә јени сәвијәгә галдыра биләчәјик!»

Тикинти, Мемарлыг вә Мәнзил-Коммунал Тәсәррүфаты Назирини Бахтијар Уллајев: «Мәгсәдимиз Дағыстанда јашамаг вә ишләмәк үчүн раһат шәраит јаратмагдыр вә әминик ки, биркә сәјләрлә бу мәгсәдә наил ола биләрик!»

Тәби Сәрвәтләр вә Әтраф Мүһит Назирини Ратмир Расулов: «Бүтүн бунлары кәләчәк нәсилләр үчүн горујуб сахламаг сәбәбиндән һәр чүр сәј кәстәрмәли, мүмкүн олан вә мүмкүн олмајан һәр шеји етмәлијик. Бу чагырышы Дағыстан Республикасы Халг Мәчлисинин әсас трибунасындан Дағыстан Республикасы һөкүмәтинин сәдри Абдулмуслим Абдулмуслимов сәсләндириб».

Кәнд Тәсәррүфаты вә Эрзаг Назирини Мухтарбиј Аджеков: «Абдулмуслим Мухудиновичин һаггы олараг гејд етдији кими,биз һәлә дә чидди проблемләрлә үзләширик,лакин Дағыстан Республикасы

рәһбәринин,баш назирин, федерал мәркәзин дәстәји вә әлбәттә ки, фермерләримизин әмәји сајәсиндә биз өн чәтин мәсәләләри һәлл едә биләчәјик».

Әмәк вә Сосиал Инкишаф Назирини Магомедзакид Кихасуров: «Баш назирин мәрүзәсиндәки мәлуматлар Дағыстанын фәал инкишаф едән регион олараг галдыгыны тәсдигләјир».

Мәдәнијәт Назирини Зарема Бутајева: «Әнәнәви мәнәви-әхлаги дәјәрләрин горунмасы, регионун мәдәнијәтинин дәстәкләнмәси вә инкишафы мәсәләләринә кәстәрдикләри диггәтә көрә Абдулмуслим Мухудиновичә вә Дағыстан рәһбәринә сәмими гәлбәдән тәшәккүр едирәм!»

Сәнајә вә Тичарәт Назирини Низам Халилов: «Абдулмуслим Мухудиновичин мәрүзәси Дағыстан Республикасы һөкүмәтинин бүтүн фәалијәтинин өһәтә едиб вә регионун инкишафынын әсас вәзифәләринин һәллине һәртәрәfli вә стратежи чәһәдән јохланылмыш јанашма нүмајиш етдириб».

Рәгәмсал Инкишаф Назирини Јури Гамзатов: «Мән Дағыстан Республикасы һөкүмәтинин сәдри Абдулмуслим Мухудиновичә регионда рәгәмсаллашма саһәсиндә тәшәббүсләри дәстәкләдијинә көрә миннәтдарлығымы билдирмәк истәјирәм. Әминәм ки, онларын һәјата кечирилмәси Дағыстанын рәгәмсал игтисадијатынын даһа да инкишафына, вәтәндашларымызын һәјәт кәјфијәтинин јахшылашдырылмасына вә республиканын федерал сәвијәдә мөвгәјинин мөһкәмләндирилмәсинә тәһфә верәчәк».

Сәһијә Назирини Јарослав Глазов: «Баш назир чыхышында республикамызда милли лајиһәләрин һәјата кечирилмәсинин бәјүк ролуну гејд етди. Бу хүсусилә сәһијә сәнајәси үчүн вачибдир. Көһнәлмиш тибб мүәссисәләри,көһнәлмиш аваданлыг вә нәглијат вәзифәләри, тибби јардым кәстәрмәк үчүн нәглијат вәзифәләринин чатышмазлығы-бүтүн бунлар милли лајиһәләрлә әлдә едилән трансформасијалар сајәсиндә кечмишә чеврилир».

Енергетика вә Тарифләр Назирини Марат Шыхалијев: «Республикамыз инвесторлар үчүн чәлбәдичи региондур. Бу мөвгәдән бүтүн бу мәсәләләр хүсуси өһәмијәт кәсб едир, чүнки енержи инфраструктуру инкишаф етмәдән бизнесин инкишафы мүмкүн дејил».

Нәглијат вә Јол Тәсәррүфаты Назирини Чампулат Салавов: «Дағыстан Республикасы һөкүмәтинин сәдри Абдулмуслим Абдулмуслимов иллик һесабатында республиканын социал-игтисади инкишафы үчүн нәглијатын әлчәтмазлығынын вачиблијини вургулады»

Милли Сијасәт вә Дини Мәсәләләр Назирини Енрик Муслимов: «Мүсбәт милләтләрәрасы вә конфессияларарасы мүнәсибәтләрин горунуб сахламасы һөкүмәтин фәал јанашмасынын вә сәдрин рәһбәрлији алтында фәалијәт кәстәрән бүтүн команданын фәал мөвгәјинин нәтичәсидир».

А.Мәммәдова

Үмуми тәһсил тәшкилатларына автомобилләр тәгдим едиб

Дағыстан Республикасы һөкүмәтинин сәдри Абдулмуслим Абдулмуслимов тәнтәнәли сурәтдә республиканын үмуми тәһсил тәшкилатларына 50 әдәд јени автомобилләр тәгдим едиб.

Нәглијат вәзифәләри Дағыстанын 23 рајону вә 5 шәһәринә көндәрилиб ки,бу да мөктәбләр үчүн нәглијатын әлчәтанлығыны өһәмијәтли дәрәчәдә јахшылашдырачак. Бу лајиһәнин һәјата кечирил-

раһат кедиш-кәлишини тәмин едәчәк.

Дәрбәнд рајон ичра башчысынын муавини Руслан Әһмәдов Әрәблинскаја там орта мөктәбинин директоруна јени автобуслардан биринин рәмзи ачарыны тәгдим едиб.

мәсинә 160,9 милјон рубл ајрылыб. Лајиһә чәрчивәсиндә мүасир стандартлара ујгун тәһиз олунмуш комфортлу ГАЗ вә ПАЗ маркалы автобуслар алыныб. Автобусларын тутуму 12-24 нәфәр арасында дејишир ки, бу да мөктәбләрин тәһлүкәсиз вә

јени автобусларын кәтирилмәси учғар рајонларда јашајан шакирдләр үчүн нәглијатын әлчәтанлығы проблемини һәлл едәчәк вә шакирдләрин тәһсил мүәссисәләринә мүнтәзәм дашынмасыны тәмин едәчәк.

h.Асланов

ПОНЕДЕЛЬНИК 31 МАРТА 2025 ГОДА

Table with 6 columns and 1 row for Monday, March 31, 2025. Columns represent different channels: ПЕРВЫЙ КАНАЛ, РОССИЯ, РТР, and РОССИЯ 2. Each cell contains a list of programs with their start times and age ratings.

ВТОРНИК 1 АПРЕЛЯ 2025 ГОДА

Table with 6 columns and 1 row for Tuesday, April 1, 2025. Columns represent different channels: ПЕРВЫЙ КАНАЛ, РОССИЯ, РТР, and РОССИЯ 2. Each cell contains a list of programs with their start times and age ratings.

СРЕДА 2 АПРЕЛЯ 2025 ГОДА

Table with 6 columns and 1 row for Wednesday, April 2, 2025. Columns represent different channels: ПЕРВЫЙ КАНАЛ, РОССИЯ, РТР, and РОССИЯ 2. Each cell contains a list of programs with their start times and age ratings.

ЧЕТВЕРГ 3 АПРЕЛЯ 2025 ГОДА

Table with 6 columns and 1 row for Thursday, April 3, 2025. Columns represent different channels: ПЕРВЫЙ КАНАЛ, РОССИЯ, РТР, and РОССИЯ 2. Each cell contains a list of programs with their start times and age ratings.

ПЯТНИЦА 4 АПРЕЛЯ 2025 ГОДА

Table with 7 columns for Friday, April 4, 2025. Columns include: 1. 7 ПЕРВЫЙ КАНАЛ (05.00-17.00), 2. РОССИЯ (18.00-23.00), 3. РТР (18.00-23.00), 4. RENTV (11.30-15.00), 5. (16+)- (16.00-19.30), 6. ТНТ (07.00-08.00), 7. РОССИЯ 2 (04.00-08.00). Each cell contains a list of programs and their start times.

СУББОТА 5 АПРЕЛЯ 2025 ГОДА

Table with 7 columns for Saturday, April 5, 2025. Columns include: 1. 7 ПЕРВЫЙ КАНАЛ (06.00-16.55), 2. РОССИЯ (18.00-23.00), 3. РТР (18.00-23.00), 4. RENTV (08.35-17.50), 5. (16+)- (11.00-19.30), 6. ТНТ (07.00-09.40), 7. РОССИЯ 2 (04.00-08.00). Each cell contains a list of programs and their start times.

ВОСКРЕСЕНЬЕ 6 АПРЕЛЯ 2025 ГОДА

Table with 7 columns for Sunday, April 6, 2025. Columns include: 1. 7 ПЕРВЫЙ КАНАЛ (06.00-14.25), 2. РОССИЯ (16.20-23.00), 3. РТР (16.20-23.00), 4. RENTV (09.25-22.30), 5. (16+)- (12.30-23.00), 6. ТНТ (07.00-08.00), 7. РОССИЯ 2 (04.00-08.00). Each cell contains a list of programs and their start times.

Table with 7 columns for the week of April 4-6, 2025. Columns are labeled with days: Понедельник, Вторник, Среда, Четверг, Пятница, Суббота, Воскресенье. Each cell contains a list of programs and their start times for that day.

Дағыстанда мектеблэрэ 50 эдэд јени автомобил верилиб

Дағыстан Республикасы Һөкүмәтинин сәдри Абдулмүслим Абдулмүслимов республиканын 23 район вә 5 шәһәринин үмуми тәһсил тәшкилатларына 50 эдэд јени автомобили тәнтәнәли шәкилдә тәгдим едиб. Нәглијатын алынмасына 160,9 милјон рубл ајрылыб. Абдулмүслимов гејд едиб ки, һәр ил јени автобусларын верилмәси үмумтәһсил мүәссисәләринин автобус паркынын көһнәлмәси проблеминин һәллине көмәк едир.

Мүәсир стандартлара үјгүн төчһиз олунмуш ГАЗ вә ПАЗ автобусларынын тутуму 12-24 нөфәрди.

«Бөјүк шәһәрдә, кичик кәнддә вә ја учгар әразиләрдә јашамасындан асылы олмајараг, бүтүн ушагларын тәһсилә чыхышы дәвләтин приоритет вәзифәсидир. Ушагларын мектебә тәһлүкәсиз вә раһат кетмәси, валидејнләрин дә онлардан раһат олмасы үчүн шәраит јаратмаг вачибдир. Мектеб автобус паркынын системли шәкилдә јениләнмәси тәһсил системинин мүәсирләшдирилмәси вә онун әлчәтанлығынын артырылмасы истигамәтиндә мүһүм аддымдыр. Бу, Дағыстан

Республикасы Һөкүмәтинин мектебләр үчүн нәглијатын дәјишдирилмәси үзрә федерал програмда иштирак етдији илк ил дејил. Бу ил дә иштирак етмәјә давам едәчәјик. Бу күн исә бу јени автобуслар мектебләримизин паркына гошулачаг», - дејә Абдулмүслимов нәглијаты шәһәр вә районларын нүмајәндәләринә тәһвил вериб.

Гејд едәк ки, бу күн республиканын мектеб автомобил паркына 740-дан чох автомобил дахилдир. Чари тәдрис илиндә 26 миндән чох шакирдин дашынмасы тәшкил олунуб. Бу ил даһа 20 автобусун кәтириләчәји көзләнилер.

С.Сәлеһова

2600-дән чох ХҺӘ иштиракчысы вә онларын аилләри мәнзил вә коммунал хидмәт хәрчләринин бир һиссәси үчүн компенсација шәклиндә дәстәк алдылар

Бу барәдә Дағыстанын баш назири Абдулмүслим Абдулмүслимов Дағыстан Республикасы Халг Мәчлисинин сессиясындакы чыхышында иллик һесабатыны верәркән билдириб.

Баш назир гејд едиб ки, үмумликдә 2024-чү ил Русија Президенти Владимир Путинин елан етдији «Аилә или» чәрчивәсиндә 100-ә јахын мүхтәлиф тәдбирләр һәјата кечирилиб. «Азтәминатлы вәтәндашлара саһибкарлыг фәалијәтини тәшкил етмәјә, јардымчы тәсәррүфат јаратмаға вә ја башга јолларла мөшгүллуг тапмаға имкан верән үмумликдә 936 милјон рубл дәјәриндә 4,8 минә јахын социал мүгавиләнин бағланмасы тәмин едилиб. Хүсуси һәрби Әмәлијат иштиракчыларынын вә онларын аилә үзвләринин мүрачәјәтләринә приоритет гәјдада бахылмыш, онларла

бу күнә кими мүвафиг олараг 32 вә 205 социал мүгавилә бағланмышдыр. һәмчинин 2024-чү илдә 2600-дән чох ХҺӘ иштиракчысы вә онларын аилә үзвләри, үмумликдә 9 милјон рублдан чох коммунал вә әсаслы тәмир хәрчләринин бир һиссәси үчүн компенсација шәклиндә јени дәстәк тәдбири алдылар. Биз ХҺӘ иштиракчыларына, еләчә дә еһтијачы олан вәтәндашлара, хүсусилә социал чәһәтдән ән һәссас категориялара приоритет олараг бүтүн лазыми дәстәји кәстәрмәјә давам едәчәјик» - Абдулмүслимов көрүлән ишләрдән данышыб.

С.Сәлеһова

СӘМИМИ КӨРҮШ

«Дәрбәнд» гәзетинин редаксиясында кечирилән көрүшдә ана дилинин инкишафы мәсәләләри мүзакирә олунуб

Иш һәфтәсинин әввәлиндә «Дағыстан» Етномедиаһолдингиндә, «Дәрбәнд» республика гәзетинин редаксиясында шаирләр, јазычылар, ичтимаи тәшкилатларын нүмајәндәләри, ана дили мүәллимләри, тәрчүмәчиләр вә дикәр марағлы шәхсләрлә редаксия һәјәтинин көрүшү баш тутуб. Күндәлијә шәһәр вә район тәһсил мүәссисәләриндә ана дилинин ролу вә инкишаф јоллары илә бағлы мүзакирәләр дахил едилмишди.

Тәшкилатчы вә «Дәрбәнд» гәзетинин баш редактору Тәрлан Әләкбәрәв гејд едиб ки, бәлә көрүшләр ана дилинин јығылыб галмыш проблемләринин һәллине көмәк едәчәк. Дәвәт олунмуш иштиракчылар өз јарадычылыг ишләрини вә тәдгигат ишләрини бөлүшүбләр. Көрүшүн нәтичәси олараг гәрәра алыныб ки, һәр бир иштиракчы социал шәбәкәләрдә Русија вә Дағыстан азәрбајчанлыларынын мәдәнијәти, поезијасы, тарихи вә әләмәтдар шәхсијәтләри мөвзусунда өз ана дилиндә шәхси блог ачсын. Бунун редаксиянын социал шәбәкәләрдә вә derbend.ru рәсми сајтында даһа да популярлашмасына хидмәт едәчәји көзләнилер.

«Дағыстан» чәмијәтинин рәјини вә һакимийәт органла-

рынын ишинә вердији гәјмәтләри билмәк чох вачибдир. Бу контекстдә мүмкүн олан һәр шәји етмәк лазымдыр ки, милли вә бәләдијә медиасы өз дил вә әрази һүдудларындан кәнара чыхсын вә Дағыстанда рус вә дикәр дилләрдә фәалијәт кәстәрән редаксиялардан олан һәмкарлары илә мәлумат пәјлашсын», - шаир вә тәрчүмәчи Фәхрәддин Гәрибсәс вурғулајыб.

Республиканын, шәһәрин вә районун танынмыш шәхсијәтләри һаггында милли дилдә материалларын һазырланмасы вә јайылмасы саһәсиндә даһа сых әмәкдашлығын зәрурилијиндән дә данышыб. Гәзетин експерти һачыкәрим һачыкәримов милли дилләрин дирчәлдилмәси, горунуб сахланылмасы вә популярлаш-

масынын вачиблијини вурғулајараг, «Дилләр дә инсанлар кими доғулур, хәстәләнир вә

өлүр. Дил хәстәдирсә, ону мүәличә етмәк лазымдыр-дирчәлтмәк, горумаг вә инкишаф

етдирмәк. Бу, Дағыстан үчүн сон дәрәчә вачибдир». Тәрлан Әләкбәрәв әләвә етди: «Дили горумаг вә инкишаф етдирмәк үчүн биринчи вә ән вачиб мәсәлә чохмилләтли районлары, кәндләри горуюб сахламагдыр. Шәһәр доғма дилләр үчүн гәбиристанлыгдыр вә дағлыларын дүзәнлијә көчү давам едәрсә, Дағыстан дилләри ја-шаја билмәјәчәк», - дејә Тәрлан Әләкбәрәв гејд едиб.

Көрүшдә «Дәрбәнд» гәзетинин баш редактору Тәрлан Әләкбәрәв, гәзетин мәсул катиби Ајна Мәммәдова, Дәрбәнд шәһәр 6 сајлы орта мектебин ана дили мүәллими Назилә Мирһәмидова, редаксия һәјәти, експерт һачыкәрим һачыкәримов, Дағыстан Республикасынын Әмәкдар артисти Мәһәррәм Әмәров, о чүмлөдән тәрчүмәчи-шаир Фәхрәддин Гәрибсәс, Азәрбајчан Дәвләт Драм Театрынын мүғәнниси вә актрисасы Зейнәб Дәрбәндли, халг шаири Мәм-мәдһәсән Бајатлы иштирак едилбәр.

«Дәрбәнд» гәзетинин баш редактору Тәрлан Әләкбәрәв

МИРЗЭ МӘҺӘММӘД ТАҒЫ ГУМРИ

(1891-1891)

XIX эсрдә Дәрбәнд шәһәрində яшайыб-жарадан азәрбајчанлы шаирләрдән ән мәшһуру Мирзә Мәһәммәд Тағы Гумри 1819-чу илдә анадан олмашдыр.

Бир чох сивилизасијанын јерләшдији бир мекан олан Дәрбәнддә халгын һәлә орта әсрләрдә, Әрәб һакимијјәти дөврүндә түрк дилиндә данышдығы мәнбәләрдә гејд едилмишди. 19-чу әсрин орталарында Дәрбәндә сәфәр едән тәдгигатчылар, түрк дилләриндән Азәрбајчан түркчәсинин шәһәрдә кениш шәкилдә данышылдығыны вә бу дилин шәһәрдә һаким олдугуну билдиришләр.

Мирзә Мәһәммәд Тағы 19-чу әсрдә Дәрбәнддә јашанајан ән мәшһур шаирләрдән бири иди. Атасынын ады Ибраһимди. О әсәрләриндә өзүндән Мирзә Мәһәммәд Тағы ибнүл-мәһрум Ибраһим вә ја Гумри кими бәһс етмишди. Әсәрләриндә Гумри тәхәллүсүнү истифадә етмишди. Шаирин һәјәти барәдә мәнбәләрдә кифәјәт гәдәр мәлумат јохдур. Онун һәјәти илә бағлы мәлуматлар шаир һаггында јазылмыш бир нечә мәгалә вә өз әсәрләриндән јола чыхараг әлдә едилмишди. Мәнбәләрин вердији мәлумата кәрә, Мирзә Мәһәммәд Тағы кичик јашларындан мәктәбә кедәрәк тәһсил алмыш, зәка вә чалышганлығы сәјәсиндә чох гыса заманда түрк, фарс вә һәтта әрәб дилләриндә тәһсилни тамамламышдыр. Өз дөврүнүн инсанлары арасында елм саһиби бир шәхс кими јетишмишди.

Шаирин һәјәти һаггында әтрафлы мәлумата Фирудин бәј Көчәрлинин Азәрбајчан әдәбијјәти әсәринин XIX чилдиндә раст кәлмәк мүмкүндүр. Көчәрли онун шаирлијиндән әлавә, әсас пешәсинин тачирлик олдугуну билдири. Фирудин бәј Көчәрли ондан мөтәбәр тачирләрдән бири кими бәһс едир вә јазыр: Тачирликдә дә зәка вә бачарығы илә сечилән Мирзә Мәһәммәд Тағы, әтрафы вә гоһумлары арасында дәјәрли вә уғурлу бир шәхс кими танынмышдыр. Ф. Көчәрли шаирин Кәрбәла зијарәтиндән сонра јарадычылығыны Кәрбәла шәһидләринин вәсфинә һәср етдијини билдири. О јазыр ки, чаванлыг әјјамыны бир мүддәт ејшү ишрәтдә кечириб, өмрүнү көзәлләрин хәттү хулына вә әбруји-һиләлына вә наз-ишвәсинә сәрф едән Гумри тәхминән 30 јашында Кәрбәла зијарәтинә кедәрәк, өзүнү Имам һүсејнә дәхил салыр вә она нөвһәкәр олуб, јарадычылығыны Кәрбәла шәһидләринин вәсфинә һәср едир. Гумри һаггында Сејид Әзим Ширвани дә мәлумат вермишди. Белә ки, Сејид Әзим Ширвани “Тәзкирә”синдә Гумри һаггында јазыр: “Мәһәммәд Тәги ибн-Ибраһим Дәрбәнди бир чавандыр тичарәтпишә вә дәгигәндишә. Фүнуни-шеирдә өвгатын мәрасији-Имам һүсејн әлејһиссәләмә вә шәбәһкәрдәнлығы сәрф едибди”.

Мәнбәләрдә шаирин Мирзә Меһди вә Мирзә Чәфәр адлы ики оғлунун олдугу һаггында мәлуматлар вар. Онун ики оғлунун һансыса бир сәбәбдән мәнкәмәдә мүһакимә олдугу вә даһа сонра һәбсә атылдығы сәјләнилир. Ики ил Дәрбәнддә һәбсдә галан оғулары даһа сонра Сибирдә Иркутск һәбсханасына көндәрилмишди. Мирзә Мәһәммәд Тағынын оғуларыны хилас етмәк үчүн чох әзијјәт чәкдији, бүтүн сәрвәтини вә малыны бу ишә сәрф етдији гејд олунар. Мәнбәләрин вердији мәлумата кәрә, о, өвладларынын азадлығы бурахылмасы үчүн бәзән Тифлисә, бәзән Петербурга, бәзән дә Тәһран

сәјәһәтләр етмишди. Мирзә Мәһәммәд Тағы бүтүн сәјләринә бахмајараг, оғуларыны хилас едә билмәмишди. Гумринин јашадығы дөврдә вә чоғрафијадә Кәрбәла мөвзусу һаггында шеир јазма вә мәрсижә әнәнәсини башлатдығы вә бу үслубун заманла јайылараг бир әдәби жанр кими чохсәјлы нүмунәләрә јол ачдығы билдирилир. Мирзә Мәһәммәд Тағы Гумри, 1891-чи илдә һичри 1307 72 јашында вәфат етмишди. Мәнбәләрдә онун һарада вәфат етдији вә гәбринин һарада јерләшдији барәдә һеч бир мәлумат јохдур.

Мирзә Мәһәммәд Нәги Гумри демәк олар ки, бүтүн һәјәтины Кәрбәла фәчиәсини тәсвир едән шеирләр јазмаға һәср етмишди. Гумри, ифадә тәрзи бахымындан дидактик вә лирик үслуб

нүмајиш етдиришди. Шаирлик габилијјәтини ортаја гојмаг үчүн кәнч јашларындан шеир јазмаға башламыш, лакин бир мүддәт сонра јаздығы шеирләри јарымчыг гојмушди. Даһа сонра даһили дүнјасыны вә өзүнү гијмәтләндирдикдән сонра јенидән шеир јазмаға башламышдыр. Шаир әслиндә, өзүндән тәхминән 350 ил әввәл јашамыш олан, Кәрбәла мәрсижәси нөвүнүн өнчүсү вә бу нөвүн шаһ әсәрини јазан Фүзулини нүмунә көтүрмүшдүр. Әсәриндә истифадә етдији дил вә тәрз, сечдији сөзләр Фүзулини вә онун һәгигәтүс-Сүәдә адлы әсәрини хагырладыр. Јарадылыш вә дүнја көрүшү бахымындан да Фүзули кими ешг мөвзусуна үстүнлүк верән вә бу ешгә кәрә әзаб вә сыхынты чәкмәкдән чәкинмәјән, һәтта бу әзабдан мәннүн олан бир шаирди: Мәшүгдән кәрәк јетишә ашигә бәла, Ашиг дејил о кәс ки, бәладән һарасы вар. Һәр нә бәла кәлә, едәрәм чаныма гәбул. Әлбәттә, бу балаларымын мүддәасы вар. Чанан јолунда һәр јара бир күлдү ашигә Күлзари-синәсин нә әчаиб сәфасы вар. Дөрд мин јарә дәјиб, јенә азды синәмә, Мин дәфә чан илә чәкәрәм, һәр чәфасы вар.

“Ешг” Гумринин бүтүн шеирләриндә бәһс етдији әсас мөвзудур. Бурадакы ешг әзәли вә һәгиги ешгди. Чүнки шаир, һәр шеји көзәл, инчә вә тәрәвәтли едән күчүн ешг олдугуна инаныр. Онун фикринчә, бүтүн мәхлугата һөкм едән, инсанлары бирләшдирән, јашлыны

чаванла, мүсәлманы христианла, христианы мүсәлманла бир араја кәтирән, һәр бир шејин идәрәсини әлиндә сахлајан вә лазым кәлдикдә һәр шеји јохлуға гәрг едән гүввә мәнз ешгди:

Мәкәр диванәди үшшаг,
ешги-јардән, кечсин,

Һәваји-вәслү севдәји-рухи-
дилдардән кечсин?!

Рәвадыр тәшнеји-чәми-мәһәббәт
мејдән әл чәксин,

Гојуб зөвгү сәфани,
бадеји-күлнардан кечсин?!

Ол анда фәсли-күл тәр гөнчәнин
арајиш әјјами,

Гојармы ешг шејдә бүлбүлү
күлзәрдән кечсин?!

Кечәр назу нәими-чәвидандан
ашиги-садиғ

Вә лакин мүшкүл ишди
ләззәти-дидардән кечсин.

Гумри, бәнөвшә, гәрәнфил, күл, лалә,
сүнбүл, сүсән, рејһан кими чичәкләри

Ағабағыр, Чөвһәри, Дәхли, Хаки, Сәрбаз вә дикәрләри. Гумри, бу шәхсијјәтләрин һәр биринин адыны һөрмәтлә зикр едәрәк шеирләрини јаратмышдыр. Гумринин өзүнә нүмунә көтүрдүју бу шаирләр исә ону “һәгигәтән бәди ифадә вә ширин дилә малик, ејни заманда вәзнили шеирләр устасы” кими дәјәрләндириләр. Бәзи мәнбәләрдә Гумри шеирләриндә јалныз көзәллији тәсвир етмәклә кифәјәтләnmәјиб, халгын еһтијачларыны вә арзуларыны дилә кәтирән, һәр заман Дәрбәнд чамаатынын мәсәләләрини мудафиә едән бир вәтәнпәрвәр шаир кими гијмәтләндирилмишди.

Мирзә Мәһәммәд Тағы һаггында апарылан тәдгигатлар нәтичәсиндә онун үч бөјүк әсәринин олдугу билдирилир. Бунлардан күнүмүзә гәдәр кәлиб чатан ән бөјүк һәчмлиси “Кәнзүл-мәсаиб” әсәриди. Дикәр ики әсәрин нә олдугу вә ја һарада олдугу илә бағлы мәнбәләрдә һәр һансы бир мәлумата раст кәлимәмишди. 1970-чи илләрдә Азәрбајчанда Гуранла бағлы тәдгигатлар апаран Мир Мәсүмә адлы бир шәхс, Гумринин мусибәт китабыны фарсчә өјрәнмишди.

Мир Мәсүмәнин Гумринин шеирләрини мусигили бир шәкилдә Мәһәррәм ајында ифа етдији мәлумдур. О, ифа едәчәји шеирләри өз дәфтәриндә топладығыны гејд едир. Лакин бу дәфтәрдәки шеирләрин һамысынын Гумријә аид олуб-олмадығы мәлум дејил. Мир Мәсүмәнин дедијинә кәрә, Гумринин әсәрләри Сталин тәрәфиндән мәнв едилмишди. Әслиндә, мәнбәләрдә фәрғли адларла гејд олунса да, күнүмүздә Гумријә аид олан тәк мөвчуд әсәр “Кәнзүл-мәсаиб”ди. Мәһәммәд Әли Тәрбијәт “Данишмәндәни-Азәрбајчан” әсәриндә Гумри вә әсәри һаггында јазыр:

“О, әввәлләр Мәһәррәм ајында шәбәһ чыхарарды. Сонра бу иши бурахаыб, рөвзәханлығы вә Кәрбәла һадисәләри һаггында јазмаға башлады. Гумри бу мөвзу һаггында “Кәнзүл-мәсаиб” “Мусибәтләр хәзинәси” адлы бир мәнзүмә јазмышдыр. Әсәрдә Кәрбәла шәһәриндә баш вермиш һадисәләр тәсвир едилир. Бу әсәр дәнә-дәнә Тәбриздә чап едилмишди.

Әсәрдә бағлы мәлумат верәнләрдән бири дә Фирудин бәј Көчәрлиди. Онун “Азәрбајчан әдәбијјәти” китабыны чапа һазырлајан Ругијә Гәнбәр гызы Фиридун бәј Көчәрлинин бу әсәри јазаркән истифадә етдији мәнбәләри арашдыран заман, онун Гумринин “Кәнзүл-мәсаиб” әсәринин бир нечә дәфә Тәбриздә чап олулдуғуну сәјләјиб, Фиридун бәј Көчәрлинин бу чаплардан мәнз һичри 1300, миладиде тарихлә исә 1882-чи илдә Тәбриздә чап олулмуш нүсхәсиндән истифадә етдијини гејд едир.

19-чу әсрдә јашамыш Молла Мирзә Мәһәммәд Тағы тәрәфиндән гәләмә алынмыш Күлзар ја да Кәнзүл-мәсаиб адланан әсәр Иран, Ирағ, Румели, Сурија кими әразиләрдә вә Анадолу әләвиләри арасында јас мәрасимләриндә ән чох охунан әсәрләрдән бириди.

Кәнзүл-мәсаиб әсәриндә, Мәһәммәд пејғәмбәрин вәфатындан сонра башлајан хилафәт мүбаризәләриндән, һүсејнин Кәрбәлада шәһид едилмәсинә гәдәр баш верән тарихи һадисәләр ардычыл шәкилдә гәләмә алыныб. Бу мәнәда, әсәр јалныз јашанан һадисәни дејил, ејни заманда Ислам тарихини дә тәгдим едир. Әсәр Кәрбәла һадисәсини еһтива едән вә бу һадисәдә иштирак едән шәхсләрин дилиндән түркчә дејилән шеирләрдән ибарәтди. Бу ифадәләрин Азәрбајчан дилиндә үмуми ады нөвһәди.

Рүстәм БӘНДЖИ

